

Opis źródła:

Tekst to rozkaz wydany przez gen. Lothara von Trotha inicjujący niemieckie ludobójstwo ludów Herero i Nama w Afryce Południowo-Zachodniej (dzisiejszej Namibii). Podczas powstania ludu Herero w 1904 rozgromił powstańców tubylczych w bitwie pod Waterbergiem. Herero musieli wycofać się na pustynię Kalahari, gdzie wielu z nich umarło z pragnienia. Niemieckie patrole strzegły źródeł wody, strzelając do zbliżających się tubylców. Po zakończeniu powstania przy życiu pozostawało zaledwie 15 tys. (z prawie 100 tys.) Herero. Zostali oni całkowicie wywłaszczeni, poddani nadzorowi policyjnemu i zmuszeni do przymusowej pracy na farmach należących do białych kolonistów. Jedną czwartą ocalałych wysiedlono do innych regionów Niemieckiej Afryki Południowo-Zachodniej lub do innych niemieckich posiadłości kolonialnych w Afryce.

Miejsca wydania: J.-B. Gewald, *The Great General of the Kaiser, Botswana Notes and Records*, Vol. 26 (1994), s. 67-76 (tu s. 72).

Miejsce przechowywania oryginału: Namibian National Archives Windhoek; Syg. ZBU D la Band 3-4, leaf 165.

Treść źródła:

Ja, wielki generał niemieckich żołnierzy, wysyłam ten list do Herero. Herero nie są już poddanymi niemieckimi. Oni zabijali, kradli, odcinali uszy i inne części ciała rannych żołnierzy, a teraz są zbyt tchórzliwi, by chcieć walczyć dalej. Ogłaszam ludowi, że każdy, kto dostarczy mi jednego z wodzów, otrzyma 1,000 marek, a 5,000 marek za Samuela Maherero. Naród Herero musi teraz opuścić kraj. Jeśli odmówi, zmuszę go do tego za pomocą 'długiej rury' [armaty]. Każdy Herero znaleziony na terenie niemieckim, z bronią lub bez, z bydłem lub bez, zostanie stracony. Nie oszczędzę ani kobiet, ani dzieci. Rozkazuję ich wypędzić i strzelać do nich. Oto moje słowa do ludu Herero.

Wielki Generał potężnego Cesarza Niemieckiego

Von Trotha

Słowniczek pojęć:

Herero – Jedna z rdzennych grup ludności zamieszkujących Namibię. W momencie eksterminowania przez Niemców byli już nawróceni na chrześcijaństwo i w znacznej części praktykowali europejskie sposoby gospodarowania ziemią.

Samuel Maharero - Był synem wodza Herero i ukończył szkołę luterańską przygotowując się do zawodu pastora. Widząc jednak, że Niemcy nie zamierzają respektować traktatów z jego

plemieniem i będą rozpoczynać osiedlanie się na terenach jego ludu rozpoczął rewoltę. W pierwszych dniach walki zginęło 120 kolonistów, pozwolił przy tym osobom duchownym, kobietom i dzieciom uciec z strefy działań wojennych.

Wskazówki:

Opisując los ludności Herero warto porównać ich sytuację z Indianami w Ameryce Północnej czy z pacyfikacją powstania Bokserów. Tekst o rozkazie o wymordowaniu Herero można wykorzystać również przy zajęciach poświęconych zbrodniom niemieckim w Polsce podczas II wojny światowej by wykazać, że tym razem Niemcy popełniali na terenie Europy zbrodnie jakiego pokolenia wcześniej popełniano w koloniach.

Pytania do źródła

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy):

1. Jakich wydarzeń dotyczy źródło?
2. Jaki jest cel powstania źródła?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony):

1. Jak nazwać zbrodnie jakiego polecenie wydał Lothar von Trotha? Co świadczy o specyfice tej zbrodni?
2. Z jakimi innymi wydarzeniami kojarzy się wydany rozkaz?
3. Czy tego typu rozkazy wydawano jedynie w Afryce czy też w innych częściach świata?

Literatura pomocnicza:

- K. Gebert, *Ostateczne rozwiązania. Ludobójcy i ich dzieło*, Warszawa 2022.
D. Olusoga, C. W. Erichsen, *Zbrodnia Kajzera*, Warszawa 2012.

Najważniejsze cezury:

Niemiecka Afryka Południowo-Zachodnia istniała w latach 1884-1915, kiedy to zajęli jej tereny Brytyjczycy.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Mateusz Maleszka